بسم الله الرحمن الرحيم

Human Rights Commission of the Maldives
Male'
Republic of Maldives

ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް
މާލެ
ދިވެހިރާއްޖެ

22 ނޮވެމްބަރު 2009 ގައި ސ.ގަމު ވަގުތީ ޖަލަށް

ކުރި މޮނިޓަރިންގ ޒިޔާރަތުގެ ރިޕޯޓް

ފިހުރިސްތު

1. ތަޢާރަފު
2. މަޤްޞަދު
3. ތަނުގެ ޙާލަތު ހުރިގޮތް- ހޯދުނުކަންތައް
4. ސިއްޙީ ޙާލަތު- ހޯދުނުކަންތައް
5. ބަންދުގައިވާ މީހުންނާމެދު އަމަލުކުރެވޭގޮތް- ހޯދުނުކަންތައް
6. މުވައްޒަފުންގެ ޙާލަތު- ހޯދުނުކަންތައް
7. ނިންމުން

01 – ތަޢާރަފު

އޮޕްޝަނަލް ޕްރޮޓޮކޯލް ޓު ދި ކޮންވެންޝަން އަގޭއިންސްޓް ޓޯޗަރ (އޯޕީކެޓް) މި މުޢާހަދާގެ ދަށުން ކޮންމެ ދައުލަތަކުންވެސް އެދައުލަތެއްގެ ބަނދު ހިނގާ ސަރަހައްދުތަކުގައި އަނިޔާވެރި، ގާއިންސާނީ ނުވަތަ ދަށުދަރަޖައިގެ އަމަލުތައް ހުއްޓުވުމަށް ނޭޝަނަލް ޕްރިވެންޓިވް މެކޭނިޒަމް (އެން.ޕީ.އެމް)އެއް ޤާއިމުކުރުމަށް ލާޒިމުކުރުވައެވެ. މި ގޮތުން ދިވެހި ދައުލަތުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެން.ޕީ.އެމް އެއްގެ ގޮތުގައި ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން(އެޗް.އާރް.ސީ.އެމް) 2007 ޑިސެމްބަރުގައި ވަނީ ހަމަޖެއްސާފައެވެ. އަދި 28 އޭޕްރީލް 2008މ. ދުވަހުން ފެށިގެން މި ކޮމިޝަނުގެ ފަރާތުންވަނީ އެން.ޕީ.އެމްގެ މަސައްކަތް ރަސްމީކޮށް ފަށާފައެވެ.

ކ.މާފުށީ ޖަލުންނާއި ކ.ހިންމަފުށީ އައްސޭރި ޖަލުން ސ.ގަމުން ބަދަލުކުރުމުން ޤައިދީން ވަގުތީ ގޮތުން ބައިތިއްބާފައި ތިބި ޖަލުގެ އޭރުގެ ހާލަތު ދެނެގަތުމަށް 22 ނޮވެމްބަރު 2009ވީ އާދިއްތަ ދުވަހު އެޗްއާރުސީއެމުން އެން.ޕީ.އެމްގެ ޓީމުން ޒިޔާރަތެއް ކޮށްފައެވެ. މިދަތުރުގައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ޑިފެންސް އެންޑް ނޭޝަނަލް ސެކިއުރިޓީ (އެމް. އެން. ޑީ. އެފް) ގެ ބޯޓުގައި ދަތުރުން ހިނގާ ޖެހުނެވެ. މިދަތުރުގައި ބައިވެރިވެފައިވަނީ އެޗް.އާރް.ސީ.އެމް ގެ ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލާއި އެން.ޕީ.އެމްގެ 2 މުވައްޒަފުންނެވެ.

ސ. ގަމު ވަގުތީ ޖަލަކީ ކ.މާފުށީ ޖަލުގައި ހުކުމް ތަންފީޛުކުރަމުންދާ ޤައިދީން ބަހައްޓާ ތަނެކެވެ. ބޮޑު ތަނެއް ހުރި ޖަލުތަކުގެ ޚިދުމަތް ދިނުމަށްޓަކައެވެ. މިގޮތުން ޤައިދީން ބަދަލުކުރުމުގެ މަސައްކަތުގައި ކ.މާފުށީ ޖަލުންނާއި ކ.ހިންމަފުށީ އައްސޭރި ޖަލުންނެވެ. އެން. ޕީ. އެމް އިން ޒިޔާރަތްކުރި ދުވަހު މި ޖަލުގައި ތިބީ ޖުމްލަ 117 ޤައިދީންނެވެ. އޭގެ ކ.މާފުށީ ޖަލުން ބަދަލުކުރެވުނު 40 ޤައިދީންނާއި، ކ.ހިންމަފުށީ އައްސޭރި ޖަލުން ބަދަލުކުރެވުނު 77 ޤައިދީންނެވެ. މިޖަލުގައި މުޅިންވެސް ތިބީ ފިރިހެން ޤައިދީންނެވެ.

މިޒިޔާރަތުގެ މަޢުލޫމާތު އެއްކުރުމުގައިވެސް ތަނުގެ ކަންތައްތައް ބެލެހެއްޓުމުގެ ވެރިންގެ ޒިންމާދާރުންނާއި ތަނުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންގެ ވާހަކަތަކާއި އެތަނުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ ޤައިދީންގެ ވާހަކަތަކުގެ އިތުރުން މުޝާހަދާގެ އިތުރުން ތަނުގައި ބޭނުންކުރާ ލިޔެކިޔުންތަކާއި އެހެނިހެން ވަސީލަތްތަކުން ބަލައިގެންނެވެ.

02 – މަޤްޞަދު

މި ޒިޔާރަތަކީ ގަމުން ޤައިދީން ބަދަލުކުރުމުގައި އަމަލުކޮށްފައިވާ ގޮތާއި، ސ.ގަމު ވަގުތީ ޖަލުގެ މިހާރުގެ ހާލަތު ދެނެގަތުމަށްޓަކައި ކުރި ޒިޔާރަތެކެވެ.

3. ތަނުގެ ހާލަތު ހުރިގޮތް:

3.1. ސ.ގަމުން ޤައިދީން ބަދަލުކުރުމުގައިވެސް ކަސްޓަޑީ ކޮންމެ ޤައިދީއެއްގެ ކުރިމަތީގައި ކޮށްފައިވާކަމަށް މި އަޅުވައިދެންނެވެ. އަދި ގަމަށް ވާސިލް ވެވުނު ވަގުތު ޖަހާފައި ހުރަހަށް ޤައިދީން ގެންގޮސްފައިވާކަން ކުރިމަތިކުރުމުގައި ޖަހާ އަޅުވައި ކާނާބޭނުންކުރެވޭކަން ޖެހޭ ބެލުމާއި ހަމަޖެހުމުގެ އިންތިޒާމު އެކުލެވޭ ހެނދުނު ވެސް ހުރި ގޮތަކަށް މި ކޮމިޝަނުން ވަނީ މަޢުލޫމާތު ދީފައެވެ. އެހެންނަމަވެސް ޖެހުމުގައި ތިބި ޤައިދީން ދިރިއުޅުމުގެ ޙާލަތު މިޖެހުމުގައި އެއްވެސް ޤައިދީއަކަށް ޖެހިލުމެއް އަނިޔާއެއް ކޮށްފައެއް ނުވެއެވެ. ސ.ގަމު ވަގުތީ ޖަލު ބަހައްޓާފައިވަނީ 2 ބްލޮކެވެ. އޭގެ ކ.މާފުށީ ޖަލުން ބަދަލުކުރެވުނު 40 ހައި ސެކިއުރިޓީ ޤައިދީން ބަހައްޓާފައި ހިމެނޭ ބްލޮކްއަކާއި، ކ.ހިންމަފުށީ އައްސޭރި ޖަލުން ބަދަލުކުރެވުނު 77 ޤައިދީން ބަހައްޓާފައި ހިމެނޭ ބްލޮކްއަކެވެ.

3.2. ހައި ސެކިއުރިޓީ މީހުން ބަހައްޓާފައިވާ ބްލޮކަށް ހުރީ 8 ކޮޓަރި، ކޮޓަރިތަކުގައި 8 ފާޚާނާ ބަލައިލެވޭ ޖާގައެއް ނެތެވެ. މީހުން ކޮންމެ ބްލޮކްގައި 4 މީހުން ބަންދުކޮށްފައިވާ ކޮންމެ ޤައިދީއަކަށް ވަކިން އެނދެއް ލިބޭނެ 2 ބޭނުމުގައި 2 އެނދު ހުރެއެވެ. މިބްލޮކެއް ހުންނަނީ ކަރަށް އެމް.އެން.ޑީ އެފުން މީހުން ބަލަހައްޓާ ކަމުގައި

ކްލޯސްޓްރޯފޯބިއާގެ ރޫމުގައި ބޭނުން ކުރުމަށް ޖިސްމާނީ ވަންނަމުން ކުރިމަތިކުރެވޭ ސަބަބަކީ ތަނަށް ވެރިކަމުގައި އިސްތިސްނާ ދުވަސްކޮޅު ހުރުމާއި، ކޮޓަރިތަކުގެ ސިފައިގަދަކަމެވެ. މި ގޮތަށްކުރެވޭ ތިބި މީހުން ފުރާނަ ކުރުވަން 5 ފުރާނަ ހުރެއެވެ.

ވީމާ މިކޮމިޝަނުގެ ހުށަހެޅުމަކީ: ޖަލުގެ ޤަވާއިދުގެ(1.1 ޕްރިޒަންސަރވިސް އާއި ބެހޭ ޤަވާއިދު)މިބައިގެ 1ވަނަ މާއްދާގެ (1.1 އިންސާނީ އުސޫލުތަކުން އަމަލުކުރުން)ގައިވާ ގޮތުން ޖަލުގައި ބަންދުކުރެވޭ ކޮންމެ މީހަކާމެދު އަމަލުކުރަންވާނީ އިންސާނީ އުސޫލުތަކާއި އެއްގޮތަށްވާގޮތަށް، އިންސާނާއި ލާޒިމު ބަހައްޓަންޖެހޭ ހުރުމަތް ބެލެހެއްޓުމާއިއެކުގައިކަމަށް ބަންދުކުރެވިފައިވާ މީހުން ބަލަހައްޓާތަން މިދިޔައިރު، އެމީހުންގެ އިންސާނީ ކަރާމާތް ނުގެއްލޭގޮތަށް ގޮތަކަށް ފަރުވާކުރުމަށާއި ގޮތަކަށް ބަދަލުކުރުން. އަދި އ.ދ ގެ ސްޓޭންޑަރޑް މިނިމަމް ރޫލްސް ފޯ ދި ޓްރީޓްމަންޓް އޮފް ޕްރިޒަނަރސް ގެ 10 ވަނަ މާއްދާގައި ބަންދުކުރެވިފައިވާ ތަންތަނުގައިން މިހެން ބެހެއްޓުމަށް އަލިން ވަރަށް ކުޑަކުރެވޭނެ، ވަލިން ހާއްސަކޮށް ނިދުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ތަން އެކަށީގެން ފުދޭ ގޮތަކަށް ހުރުމާއި އަލިކަމާއި، ސާފުވައި އަދި އެކަށީގެންވާ ޖާގަހުރުން، ވައި ދައުރުވާ ކުޑަދޮރު ގޮތަކަށް ބަހައްޓަންޖެހޭކަން ބަޔާންކޮށްފައިވެ.

3.3. އަދި ހަމަ މި ބަޔާނުގެ އެހެން ކްލޯސްޓްރޯފޯބިއާގައި ވެސް ދިގުމިނުގައި އުސްމިނުގައި 8ފޫޓު، ފުޅާމިނުގައި 5 ފޫޓާއި ގޮތްކަރު އަދަދުތަކުގެ ޖާގައިރު 2 ގޮތެއްގައި ވަކި މުއްދަތަކަށް ނެތް ގޮތަކަށް އެކަކުބަޔަކު ބަންދުކުރެވޭގޮތަށް ތިބެއެވެ. މި ދިރިހުރި މީހެއްގެ އެކަކުބަޔަކު ބަންދުކުރެވިފައިވާ އެކަކު ދަރަނިވެރިކަމުގެ ކާރިޔާއިން، ޢަމަލު ފެއިލު ކުރެވުނު އެވެ. އެން. ޖީ. އޯ ގެ ދުވަހުގެ ކުރުކޮށް ސިފަކޮށްދީ އިއްޔެ ސިޓީގައި އިންޓަރނޭޝަނަލް ކޮމިޝަނަށް ކަމުގެ ހިސާބު ފެނިން މި ކޮމިޝަނަށް މައުލޫމާތު ދެއްވާފައެވެ. އަދި މި ގޮތުގެ ކަޅިޔަގައި ފާހަގައެއް ނުވެވުނު ސަލާމަތް މިފަދައިން ކުރެވޭކަމުގައި ފުރަތަމަވާއިދުގައިވި، ބޭނުމުގެ ދިރުމެއް ހިފަހައްޓައިގެން މިޔާސަތުގައި ބޭނުމުގައި ހުރިވަޅު ހުރިހާ ވަކި ފުރާނައެއް ގެންދާގޮތަށް މި 2 ފަރާތުން މި ކޮމިޝަނަށް މަޢުލޫމާތު ދިނެވެ.

ވީމާ މިކޮމިޝަނުގެ ހުށަހެޅުމަކީ: މިފަދަ ގޮތަކަށް އެކަކުބަޔަކު ބަންދުކުރުމަށް ފަރާތްތަކުންވެސް ފާހަގަ ކުރެވުނު ތަނަވަސް އިންސާނީ ހަމަހަމަކަމާއި، އެމީހުންގެ އަދުލުވެރިކަމާއި، ސަލާމަތް ވިއްސާއިގެ ފުރިހަމަކަމަށް ފަރާތްތަކުން ބަދަލުކުރުމަށް ޖެހިފައިވާ، އިސްލާހުކުރުމަށް މިނިވަން ފުރުޞަތު ދިނުމާއި ގޮތަކަށް ބަދަލުކުރުމަށްފަހު މިނަވަރުގެ ކަމަށް އެކަކުގެ ބަންދުގައި މިހެން މިހުނަރު އެހެން މީހުންނާއި އެކު ބަހައްޓާ އަމަލުކުރަންޖެހުން.

3.4. ކ.ހިންމަފުށީ އޭޝިއާ ޖަލުން ބަދަލު ކުރުމުން 77 ވަނަ ސެލްއުރީ ފަރާތުން ބަންދުކުރެވިފައިވާ ބޭރުގައި ހުންނަ މުއްދަތު 5 ގަޑިއެވެ. މިއިން ކޮންމެ ގަޑިއެއްގައި 10-20 ދުވުމުގެ އަދަދަކަށް ފަރާތުން ތިބެއެވެ. މިގަޑިތަކުގެ ތެރެއިން 1 ގަޑި ފެތުރި އެހެން އެއްވެސް ގަޑިއެއްގައި ފުރާނަ ނުހުންނާނީ މިކަމުގެ ޝަކުވާ ވަރަށް ގިނަ އަދަދަކަށް މި ކޮމިޝަނުން ޚާއްޞަ ކުރުވުން ދުވަހު ފަރާތުން ވަނީ ކޮންގުރެވެ.

4. ސިއްޙީ ޚިދުމަތް :

4.1. ސެލްގެ ވަގުތީ ޖަލުގައި 24 ގަޑި އިރު ނަރުހެއް ހުންނަ ކަމަށާއި، ކޮންމެ ދުވަހަކު ޑޮކްޓަރު ޖަލަށް ޒިޔާރަތްކުރައްވާކަމަށާއި، ޑޮކްޓަރަށް ދައްކަން ބޭނުންނަމަ ފައިލުން ޑޮކްޓަރަށް ދައްކާދޭ އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސައިދެއްވާކަން ގެންދާ ކަމަށް ތަން ހިންގުމާއި ހަވާލުވެހުންނަވާ އިސް ބޭފުޅުން ވަނީ މި ކޮމިޝަނަށް މަޢުލޫމާތު ދެއްވާފައެވެ.

4.2. މިކޮމިޝަނުން ޖަލަށް ޒިޔާރަތް ކުރުމުން ދުވަހު ޖަލުގައި ސިއްޙީ ޚިދުމަތް ވަކަން ދުރަ 2 ފަރާތެއް ތިބިކަމަށް ފާހަގަކުރެވުނެވެ. އަދި ޒިޔާރަތްކުރުމުން ދުވަހު މި ފަރާތްތަކުންނެވެ މިވީ ގޮތުން ބަންދުގައި ސާފުވައި ގޮތަކަށް ގެނެސްދެއްވުމަށް ބައިވެރިވެފައެވެ. މިތަނުން އެއް ފަރާތަކީ ޓީބީ ބައްޔެއް ހުރި މީހެއް ކަމުގައި ޑޮކްޓަރުން ކަށަވަރުކޮށްދީ ފަރާތެކެވެ.

މީނާ މިކޮމިޝަނަށް މަޢުލޫމާތު ދިން ގޮތުގައި، މީނާގެ ބަލި ހާލަތު ހުރިގޮތުން، ނާޒާހާސްވާތީ ގޯޅިތަކުގައި ބަންދުކުރެވިގެން އުޅުމަށް އުޖޫރަވިޔާ ކަމަށާއި، މީނާ މަހަކު އެއްފަހަރު މެޑިކަލް ޗެކަޕެއް ހަދައިދޭ ކަމަށާއި، ޖަލުން ޑޮކްޓަރުކާރަށް ޗެކަޕަށް ދެއްވާ ބޭސްތަކުގެ ބަދަލުގައި ވަރަށް ގިނަ އަދަދަކަށް ހަދަން ދޭ ބޭސްތަކާއި ގޯޅިތެރެއަށް ދޫކޮށްލާ ކަމަށާއި، ބޭސްބޭއް ހަދަން ޗެކަޕު އިތުރުކުރުމަށް އިލްތިމާސް ކުރެއްވި ކަމަށާއި، މީނާގެ ހާލަތު ބަލައި ދޭނަމަ ވިސްނުން ބަދަލުވެ ބަލިކަމުން ފަސޭހަވާނެ ކަމަށް ދެންނެވިއެވެ. އަދި އަންހެން ފައިދާއާ ފައިގެ ނެއްޓިކުރުގެ މައްސަލައެއް ހުންނާތީ އެއްބަޔަށް ފަރުވާދޭން ބޭނުންކަމަށާއި ދޮވުމަށް ހިނގާ އުނދަގޫ ދެއްވިކަމަށް މީނާ އަރިއްޗަށް ޗެކަޕުތަކުގެ ހާއްސަ ފަރުވާ ބޭނުންވާ މީހެއްކަމަށް މިކޮމިޝަނަށް މަޢުލޫމާތު ދިނެވެ.

4.3 އިސްލާހީ ހާލަތުގެ 2 ވަނަ ބައިގެ ޖަލުގައި ހުރި ތަޅުދަންނަވާ ލޮކް ނުހުރި ގޯޅިތަކުން ފައި ކަނޑާ ކޮންމެ ސަލާމަތުގެ ވަނިވަރުގެ ކުރިއަށް ދިއުމާ ގުޅޭ މައްސަލަތައް މިކޮމިޝަނަށް މަޢުލޫމާތު ލިބިފައެވެ.

މިއާ މިކޮމިޝަނުގެ ހުށަހެޅުމަކީ: ޖަލުގައި ހުރި ތަޅުދަންނަވާ ލޮކް ނުހުރި ގޯޅިތަކުގެ އެއްބަޔަށް ސަލާމަތާ ގުޅޭ ބަލާ ރައްކާތެރިކަމުގެ އިންތިޒާމް ހަމަޖެހުމަށް، ސެކިއުރިޓީ ކެމެރާ ހަރުކުރުމަށްފަހު 2 ވަނަ ބައި ގުޅޭ ގޮތަށް ޖަލުގެ ބަދަލުކުރުމާ ގުޅޭ ޗެކްކުރާ ފަރާތްތަކުގެ އިންތިޒާމް ހަމަޖެހުމާއި، ހެނބޭ ޗެކްކުރާ ގޯޅިތަކާ ސެކިއުރިޓީ ފަރާތްތަކުގެ ބަލަހައްޓާ ގޮތް ގުޅިގެން ގޯޅިތަކުގެ ކުރިން ބަލައިގަންނަ ހުރިހާ ކަމެއް. އަދި ޖަލުގައި ދިނުމަށް މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންގެ ސަލާމަތީ ކަންތައްތަކަށް ސަމާލުކަން ދިނުމަށް ޖަލުގެ ގޯޅިތަކަށް ކެމެރާ ހަރުކުރުމަށާއި، ސަލާމަތީ ކަންކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން ޕްރިސާނާއި ކަމުގެ ހަރުކަށި ފިޔަވަޅު އަޅަން ހުށަހަޅަމެވެ.

4.4 ޖަލު ބޭރުގައި، ހުރިހާ ޤައިދީން ބަލަހައްޓާ ބަރުގެ ޖަލު ހުޅުނު 10 (ދިހައެއްގެ ފަޅުވަތް ބަރުގެ ބަލަހައްޓާ ބައިގައި) ގައި ބަންދުގައިވާ މީހުން ބައިތިއްބާފައި ތިބި ތަން ބަދަލު ކުރުމުގައިވެސް އެމީހުންނާއި ގުޅޭ ސިޔާސަތު ބަރުގެ ތަކެތި އަދި ބަދަލު ކުރުމަށް ޖަލުގެ ކަންތައްތަކަށް ވިސްނާލުމުގައި ޤައިދީންގެ ތެރޭގައި ބާރު ގޮތުން މީހުންނަށް ބަލި ގޮތުން ތަފާތު ކަންކަމުގައި ސިޔާސަތު މަޢުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ އެކި ބަދަލުތަކެއް، އަދި ޤައިދީން ފޯރުކޮށް ދޭން ކަރުދާސް ޖަހާފައިވާ އެއްޗެހިތަކުގެ ބާރަށް ސިފަ ބަރުގެ ކުރުވުމަށް ޒަރޫރީ ހުއްދައެއް ދިނުމާއި ބަލަހައްޓާ ބައިގައި ބަންދުކުރުމަށް ދިމާވާ ކަންކަމާއި ގުޅިގެން ސިޔާސަތު ބާރު ބަދަލުކުރުމަށް ވަކި ފަރާތްތަކަށް ބަންދު ކުރުމުގައިވާ ބާރު ބަދަލުކުރުމަކީ ހުއްދަ ކުރާ ވަރަށް މުހިއްމު ކަމެކެވެ. ޖަލުގައި 117 ޤައިދީންގެ ފަޅުވަތް ބަރުގެ ހުރި މަޢުލޫމާތު އެކުލެވޭ ގޮތަށް ވަކި ވަކިން ޖަލުގައި ބަލަހައްޓަމުންދާކަން މިއީ ވަރަށް ރަނގަޅު ކަމެއްގެ ގޮތުގައި މިކޮމިޝަނުން ފާހަގަކުރަމެވެ.

މިއާ މިކޮމިޝަނުގެ ހުށަހެޅުމަކީ: އެހެން ހުރިހާ ޖަލުތަކުގައިވެސް ހަމަ މިގޮތަށް ޤައިދީންގެ އަންގާރާ ފަޅުވަތް ބަރުގެ ރިކޯޑުތަކާއި ދުވަހުން ދުވަހަށް ބަލަހައްޓަން ގެންދިއުން.

5. **ބަންދުގައިވާ މީހުންނާއިމެދު އަމަލުކުރާ ގޮތް:**

5.1 22 ނޮވެމްބަރު 2009 ވަނަ ދުވަހު މިކޮމިޝަނުން ޖަލަށް ޒިޔާރަތްކުރި އިރު މަޖިލީހުން ޑީ.ޕީ.އާރު.އެސްގެ އޮފީސް މުވައްޒަފު ޤައިދީންގެ ކަންތައްތައް ބެލެހެއްޓުމުގައި ހަރަކާތްތެރިވާގޮތް ނޯޓްކުރެއް ފާހަގަކުރެވުނެވެ. އަދި ގޮތެއްކުގައި ބަންދުކުރެވިފައިވާ ޤައިދީން ބެލެހެއްޓުމުގައި ހަރަކާތްތެރިވާގޮތް ދަނީ އެމް.އެން.ޑީ.އެފްގެ ޓީމްގެ މުޅި ހިފެހެއްޓުން ލިބި ސިފައިންގެ ޚާއްޞަ ބާރުތަކެއް ކަމަށް ފާހަގަކުރެވުނެވެ.

މިއާ މިކޮމިޝަނުގެ ހުށަހެޅުމަކީ: ޖަލުގެ ފަޅުވަތްގެ (1.1 ޕްރިޒަންސް އާއި ބަރު ފަޅުވަތް) މިބައިގެ 2 ވަނަ މާއްދާގެ (1 ޖަލު ބަލަހައްޓާ) ގައިވާ ގޮތަށް ދިފާޢީ ގާނޫނުގެ އެންމެހާ ޖަލުތަކުގެ ބަލަހައްޓާ ބަރުގެ ސީރިއަލް ޕްރިޒަންސް އެކު ޕްރިޒަންސް ސަރވިސް އެންޑް ރިހެބިލިޓޭޝަން ސަރވިސް) ކުރުމުގައި ބައްޓަންކުރެވިފައިވާ ފަރާތަކުން މިޖަލުގެ ހިންގުންފަރާތް ޕުރައިވެޓް އަމަލުކަން ޑީ.ޕީ.އާރު.އެސްގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ބަދަލުކުރުން.

5.2. ޙުކުމް ތަންފީޒު ކުރުމަށް މިހާރު ބަންދުކުރެވިފައިވާ، މީހުން ބަންދު ކޮށްގެން ގެންގުޅުމުގައި ޢަމަލުކުރާ ޤަވާއިދުގެ ތެރެއިން އުޅުނަކަން ދީ އެޤަވާއިދަށް ޢަމަލުކުރުމަށް ހާލަތު އަންގައިދިނުން އ.ދ ގެ ސްޓޭންޑަރޑް މިނިމަމް ރޫލްސްގެ 35 ވަނަ މާއްދާގެ 1 ވަނަ ޕެރެގްރާފާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނު އަސާސީގެ 48 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)އިން ލާޒިމުކުރެއެވެ. މިގޮތުން މިޤަވާއިދުގައި އާންމު މަސައްކަތް ލާޒިމުކުރާ ކަންތައްތަކާއި އާންމު ލިބެންޖެހޭ ޙައްޤުތައް ބަޔާންކުރަންޖެހޭނެކަމަށް ފެނުނު:

ސ.ގަމު ވަޑުތި ޖަލަށް މި ކޮމިޝަނުން ޒިޔާރަތް ކުރި ދުވަހު، މި ޖަލުގައި އެއްވެސް ގައިދީއެއްގެ މަސައްކަތް ޖަލު ޤަވާއިދު ނުހިންގޭ ކަމަށާއި، މި ޖަލުގައި ގައިދީންގެ މަސައްކަތް ހިންގަނީ މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒްގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ފުރާޖެހުން ހަރަކާތްތަކާ 2 ގައިދީއަކުގެ މަސައްކަތްކުރަމުން ވަނީ މިކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވުނެވެ. އަދި މި 2 ގަވާއިދުގައި (މި ޖަލުގައި ގައިދީން ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ ގޮތުގެ ގަވާއިދާއި، މިޖަލުގައި ބިލްޑިން ގައިދީންނާއިލެއްދެކުން ޑީ.ޕީ.އާރް.އެސް ގެ މުވައްޒަފުން ޢަމަލު ކުރަންޖެހޭ ގޮތުގެ ގަވާއިދު)ން ގޮތްދޭގޮތަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ މަޢުލޫމާތު ގައިދީންނަށް ނޭނގޭކަން މި މިކޮމިޝަނުން ކުށްވެރިކުރާ ކަމެކެވެ.

ވީމާ ކޮމިޝަނުގެ ހުށަހެޅުމަކީ: ސ.ގަމު ވަޑުތި ޖަލަށް ބަދަލުކުރެވުނު ކޯޓުގެ ޙުކުމަކުންވެސް އުޅުނު ބަދަލުކުރެވުނު ސަބަބު އެނގެއްނު، މިޖަލުގައި ގައިދީންނަށް ފުރުޞަތުދޭން ހުރުމަތްތަކާއި، ތިބޭ ދެވޭން އިސްލާމީ ތަޢުލީމާ ކަރާސް ޤަވާއިދު ޖަލުގައި ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ބޭނުންވާ ގޮތް ފަހިކޮށްދިނުމާއި، ޖަލުގެ ޤަވާއިދު އެއްގޮތަށް ތަންފީޒުކުރުން.

5.3 ޖަލަށް މިކޮމިޝަނުން ޒިޔާރަތް ކުރި ދުވަހު ޖަލުގައި ބަންދުކުރެވިފައިވާ ވަރަށް ގިނަ އަދަދެއްގެ ގައިދީންނަށް، އުމުރުންގެ ޢާއިލާތަކާއި ގުޅުން ކުޑަ، ފޯނުކުރުމާއި، އާއިލީ ބައްދަލުވުމުގެ ފުރުޞަތު ނުލިބޭ ކަމަށް ޝަކުވާ މިކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާފައެވެ. ކ.މާފުށި ޖަލުންނާއި، ކ.ހިންމަފުށި އައްސޭރި ޖަލުން ގައިދީން ބަދަލުކުރެވިފައިވާތީ، މިގޮތުން ބަދަލުކުރުވިފައިވާ ގައިދީންގެ އާއިލާތަކަކަށް ނުވާކަމާއި، މި ޖަލަށް ބަދަލުކުރުވިފައިވާ އެއް ގައިދީއެއްގެ ބައްޕަ ނިޔާވެގެން މީހުން ބެލުމަށް މާލެ ގެންދިއުމަށް އެދުނުނަމަވެސް، ދަތުރުކުރުމުގެ ދަތިކަމާއި ގިނަ ޚަރަދު ދިމާވާތީ ނުގެންދެވޭނެ ކަމަށް ސަބަބުތަކެއް ދައްކާފައި ވަނީ ގައިދީން ކޮންމެވެސް ގޮތަކަށް ދިމާވެގެންނެވެ. ޖަލަށް ޒިޔާރަތް ކުރި ދުވަހު ޖަލު ހިންގުމާ ބެހޭ ރިޕޯޓު ދީފައިވާ ތާރީޚް 23 ނޮވެމްބަރު 2009 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން ގައިދީންނަށް ފޯނުކުރުމުގެ ހިދުމަތް ދޭން ފަށާފައިވާކަން މަޢުލޫމާތު ލިބިފައެވެ.

5.4 ސްޓޭންޑަރޑް މިނިމަމް ރޫލްސްގެ 37 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާގޮތުން، ގައިދީންނަށް ކޮންމެހެން ބޭނުންވާ މުވާސަލާތީ ހިދުމަތް އުމުރުން ސުޕަރވައިޒްކުރާ ބަޔެއްގެ ބެލުމުގެ ދަށުން އާއިލާއާއި ރަޙްމަތްތެރިންނާ ގުޅުމުގެ ފުރުޞަތު ދޭންޖެހޭނެއެވެ. މިގޮތުން އުމުރުންނާއި މުވާސަލާތު ކުރުމާއި އުމުރުންނަށް ޒިޔާރަތްކުރުމުގެ ހިދުމަތް ހިމެނެއެވެ.

ވީމާ މިކޮމިޝަނުގެ ހުށަހެޅުމަކީ: ވީހާވެސް އަވަސް ފުރުޞަތެއްގައި ހުރިހާ ގައިދީންނަށް ހަމަހަމަ ގޮތެއްގައި ފޯނުކުރުމުގެ ހިދުމަތާއި، އާއިލާ ބައްދަލުވުންތަކުގެ ބޭނުން އިންސާފުވެރިކޮށް ހަމަހަމަކަމާއި މި ހިދުމަތްތަކަށް ގައިދީންނަށް ފޯރުކޮށްދޭން ފެށުން.

5.5. ސ. ގަމުގައި ބަންދުކުރެވިފައިވާ ގައިދީން ގޮސް ބޭރަށް ނުވަތަ (ހާޒިރު) ޝަކުވާކޮށްފައިވާ މިޖަލަށް ޒިޔާރަތްކުރުމުން ދުވަހުގެ 1 ދުވަސް ކުރިންނެވެ. ގައިދީން ހިނގައި ޖެއްސުމާ ވައި ލިބޭނެގޮތަށް ކަސްރަތު ކުރުމަށް ވަކިން ތަނެއް އެބައިން ނަރުދަޖަހައި، ބޭރުން ކުރަންޖެހޭ ބައްޔާ ކުރެވިދާނެ ގޮތަށް. އަދި މިހާރުންނަށް ބޭރުން ހިނގާލަން ފުރުޞަތުދިނުން ފިޔަވައި އިތުރު އެއްވެސް ހަރަކާތެއް ޖަލުގައި ނުހިނގައެވެ.

ވީމާ މިކޮމިޝަނުގެ ހުށަހެޅުމަކީ: ހުރިހާ ގައިދީންނަށްވެސް ޖަލުގެ ސާފު ވައި ލިބޭނެހެން ބޭރަށް ނިކުމެލުމުގެ ފުރުސަތު ކަނޑައަޅައިދީ، މިޖަލުގައި ތިބި އެންމެހާ ގައިދީންނަށް އަމާޒުކޮށްގެން ޖިސްމާނީ ކަސްރަތުތަކުގެ ހަރަކާތްތައް ހިންގައި، މިޖަލުގައިވެސް

ހުކުމް ތަންފީޛުކުރަމުންދާ އާބާދީގެ ބޮޑު ބަޔަކީ މަސްތުވާތަކެތީގެ ތުހުމަތު މައްސަލަތަކުގެ ޝަރީޢަތް ހިނގުން، އިސްލާހުކުރުން މުޖުތަމަޢަށް ނުރައްކާތެރި ސަލާމަތުގެ ތަޖުރިބާކުރާ ކުއްޖެއްގެ ގޮތުގައި ދުވަ، 4 ވަރަކަށް ފަހުގައި ސަލާމަތްކުރުމަށްޓަކައި މިހާރުވެސް ބޮޑު އަހައްމިއްޔަތުކަމެއް ސަރުކާރުން މިކަމަށް ދެއްވުން.

5.6 ސ.ގަމު ވަގުތީ ޖަލުގައި ތިބި ހުރިހާ ޤައިދީންނަށް ކާންދެވޭ ދުވާލަކު ތިން އިރުއެވެ. ކ.މާފުށި ޖަލުން ބަންދުކުރެވުން ޤައިދީންނަށް ކާތަކެތި ގެންގުޅޭ އެމީހުން ތިބޭ ގޮޅިއަށް ކަމަށް ވީނަމަވެސް، ކ.ހިންމަފުށި އައްސޭރި ޖަލު ޖަލުން ބަންދުކުރެވުން ޤައިދީން ކައިގަތުން ގެންގުޅުން ސްޓާފުންވެސް ކާއިރު ގެސްޓްހައުސް (ޑޯސް) ކަމަށް މިކޮމިޝަނަށް ވަނީ މައުލޫމާތު ލިބިފައެވެ.

ވީމާ، މިކޮމިޝަނުގެ ހުށަހެޅުމަކީ: ޖަލު ޤަވާއިދުގެ، ހުކުމް ތަންފީޛުކުރުމާއިބެހޭ ބައިގެ ޖަލު ޖަދުވަލު 1 (ޤައިދީންގެ ކައިންބޮއިމާއިބެހޭ ނިޒާމް) ގައި ޤައިދީންނަށް ކާންދޭންވާނެކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ވަގުތުތަކުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ވަރަކަށް، ސިއްޙީ ދުރުގެ ބޭނުންވާ ކާބޯތަކެތި، ދިރިއުޅުން އާދަކާތްތަކުން ބަދަލުކުރުމުން ކާބޯތަކެތި ބޭނުންކުރުމަށް ގެންދިއުން.

5.7 އަންގާރަދުވަސް އުޅުއްވާ ކޮންމެ ޖުމުއާގެ ދުވަހުން އަދި އުޅުއްވާފައިވާ ކޮންމެ ޤައިދީއެއްގެ ހަފްތާއަކު ބަންދުކުރެވިފައިވާ މީހުންގެ އިންސާނީ ކަރާމާތަށް ބުރު ނާރާ ތަކެތިތަކަށް، އެމީހުންގެ ނަފްސާނީ ބެލެހެއްޓުން އިތުރުވާން ދިމާވާ ސަލާމަތަށް ނުވާއްސުން އަދި މިއަދުބޮޑަށް ދިނުމުގެ ސަލާމަތުން އެމީހުންގެ ހިތުގައި ބަރުދަށް ހިފުމުގެ ބޭރު އާދަކާތްތަކާއި ބަދަލުތައް އެގޮ ފިޔަވަޅުތަކާނުވޮ. ބާއްޖަގައި އަދުލު އިންސާފު ޤާއިމުކުރުމުގެ މަސައްކަތުގައި އެޅުއްވާ ހަރާކާތްތަކާއި ޤައިދީން އިސްލާހުކުރުން މުޖުތަމަޢަށް ނަތީޖާ ދިނުމުގެ ކަސަބުކަމުގައި ޝަރުޢީ ހުކުމް ކުރުމުގެ މުހިއްމުކަމާއި ނަފްސާނީ ހާލަތަށް ބަލަންވާނެ. ބަންދުކުރެވިފައި މިބާ މީހުންގެ ހައްދުމަށް ޙިމާޔަތްކުރުމުގައި އެންމެ އިސްލާހުގެ އަދާކުރާ މީހުންކަން ޤައިދީންނަށް އިޙްސާސް ވުމަކީ މިގޮތަށް މީހުން އިސްލާހުކުރުން އަސާސަށް މުޖުތަމަޢަށް ގެނައުމަށް ވަރަށް މުހިންމު ކަމެކެވެ.

5.8 ޖަލު ޤަވާއިދުގައި، ހުކުމް ތަންފީޛުކުރާ ފަރާތްތަކުން ދަރުބާރުގެ ބޭރުގެ ދަރިވަރުއާއި މުއްދަތުގައި މިފަދަ ފަރާތްތަކާއިމެދު އަމަލުކުރާނެ ހުރިހާ އުސޫލުތަކާއިގެ އަސާސް ޤާނޫނީގޮތުން ރިޢާޔަތްކުރަން ނުވަތަ މިފަދަ މީހުން އިސްލާހުކުރުން އަނބުރާ މުޖުތަމަޢަށް ގެނައުމުގެ ބަރުގެ މައްސަލަ ބިނާވެފައެވެ.

5.9 މިކޮމިޝަނުން ޖަލަށް ޒިޔާރަތްކުރި ދުވަހު ޖަލުގައި ތިބި ހުރިހާ ޤައިދީންގެ ބާލީހު ގޮދަރި ފަދަ ތަކެތީގެ ޝަކުވާވަނީ މިކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާފައެވެ. އަނބުރާ ޤައިދީން މުޖުތަމަޢަށް ނުކުތުމަށްފަހު މުއާމަލާތްތަކުގައި ޤައިދީންނާއި ގުޅޭ އެއް އިސްލާހު ފިޔަވަޅުތަކާއި ހަމަހަމަ ހިދުމަތް ރިޢާޔަތްކުރުމުގެ ޤައިދީންގެ އިންސާނީ ކަރާމާތަށް އިޙްތިރާމްކުރާ ފަދައިން ތަކެތީ ބޭނުންކުރުމުގެ ޙައްޤުތަކާއި ޙިމާޔަތްތަކަށް ފާހަގަ، މިފިޔަވަޅުތަކަށް ވޭތުވެދިޔަ ޤައިދީން އިސްލާހުކުރުމަށް ކުރެވޭ މަސައްކަތްތަކަށް އެހީތެރިކަމާ ވަރަށް ބޮޑު ހުރަހަކަށް.

ވީމާ، މިކޮމިޝަނުގެ ހުށަހެޅުމަކީ: ޖަދުވަލު 12 (ސާފުތާހިރުކަމާއި އަންނައުނު ބޭނުންކުރުން) ގެ 5.1 އަށް ރިއާޔަތްކުރުމުން އެނގޭގޮތަށް ސިފައިން ސަލާމަތްކުރުމުގައި ގޮތުގެ ބޭނުންކުރުމުގެ ކާރުވާއިގެ ޒިންމާއަށް، ޤައިދީ ހުރިހާކަމެއް ރިޢާޔަތްކުރެވޭ ހާލަތުގައި ބާވަތް ބޭނުންކުރަމުން. ބަޔަކު މީހުން ޤައިދީ ބަރަށްޓަކާ ތިބި ސަލާމަތްކުރުމުގައި އެމީހުން ޤަބޫލުކުރާގޮތުގެ ކަރާމާތް ކަމެއްގެ ހަމަޖެހިލުން ނަގާއިރު، އަދި ޖަލުގެ ދޮރާއިދޮށް އެކަމަށް ހުރަސްނާޅާ ހިނދު، ބައްޔާއި ދޫކޮށް މުސަކަތްތަކުގެ އިސްކޮޅަށް ވަޑައިގެން ތިބި ޖަލުގެ ސާފުތާހިރުކަމާއި ޙައްޤު ކަމެއްގެ ފަރާތުން ބޭނުންކުރާ ޤައިދީންގެ ސާފުތާހިރުކަމާއި ސިއްހީ ހާލަތު ރަނގަޅުކުރުމަށް ޢަމަލުކުރުމަށް މުހިއްމު ކަންކަމެވެ. މިގޮތަށް ދޮއްޓަ ބާވަތް ނަގައިގެން ދޮއްޓަ ނަގާ ބޭނުން ނިމިގެން، އަޑަށް މީހުންގެ ދޮއްޓަ ބާވަތް ހެއްދެވިގެން ސާފުތާހިރު ކަމަށް ބޭނުންކުރުމުގެ ބޭރުގައި ޖަލުގެ ދަތުރުމަތިން ހުރި ބަޔަކަށް ފަސް އެކަމަށް ބާރުއަޅާ މިންވަރުގެ ވަސީލަތްތައް ޖަލުގެ ސަލާމަތް ނުރައްކާތެރި ނުވާނޭފަދަ ގޮތެއްގެ މަތިން ފަހިކޮށް ދިނުމަށް މިކޮމިޝަނުން ހުށަހަޅަމެވެ.

5.10 ކ.ހިންމަފުށީ އައްސޭރި ޖަލުން މިޖަގަހަށް ބަދަލުކުރެވުނު ޤައިދީންގެ ތެރެއިން 70 ޤައިދީންގެ ޢުމުރާއި 26 ޤައިދީންގެ އަރިހު ކޭޖު ނަންބަރު ޑީ.ޕީ.އާރ.އެސް ރިކޯޑުތަކާއި އެމް.އެން.ޑީ.އެފް ގެ ރިކޯޑުތަކާއި އަޅާ ކިޔާއިރު ދިމާނުވެއެވެ. މީގެ އިތުރުން އެމް.އެން.ޑީ.އެފް ގެ ރިކޯޑުތަކުގައި 2 ޤައިދީއްގެ އަރިހު ކޭޖު ނަންބަރު އަދި ޑީ.ޕީ.އާރ.އެސް ގެ ރިކޯޑުތަކުގައި 8 ޤައިދީއްގެ އަރިހު ކޭޖު ނަންބަރު ލިޔެފައި ނުވެއެވެ. ކ.މާފުށި ޖަލުން ސ.ގަމަށް ބަދަލުކުރެވުނު މީހުންގެ ތެރެއިން 17 ޤައިދީއްގެ ޢުމުރާއި 3 ޤައިދީއްގެ އަރިހު ކޭޖު ނަންބަރު އެމް.އެން.ޑީ.އެފް ގެ ރިކޯޑުތަކާއި ޑީ.ޕީ.އާރ.އެސް ގެ ރިކޯޑުތަކާއި އަޅާކިޔާއިރު ދިމާނުވެއެވެ. އަދި އެމް.އެން.ޑީ.އެފް ގެ ރިކޯޑުތަކުގައި 2 ޤައިދީއްގެ ޢުމުރު ލިޔެފައި ނުވާކަމާއި ޑީ.ޕީ.އާރ.އެސް ގެ ރިކޯޑުތަކުން 1 ޤައިދީއްގެ ޢުމުރު ލިޔެފައި ނުވެއެވެ. ހަމަ މިއާއެކު އެމް.އެން.ޑީ.އެފް ގެ ރިކޯޑުތަކުގައި 9 ޤައިދީއްގެ އަރިހު ކޭޖު ނަންބަރު ލިޔެފައި ނުވާއިރު ޑީ.ޕީ.އާރ.އެސް ގެ ރިކޯޑުތަކުގައި 6 ޤައިދީއްގެ އަރިހު ކޭޖު ނަންބަރު ލިޔެފައިނުވެއެވެ. ސ.ގަމު ވަގުތީ ޖަލުގައި ތިބި 5 ޤައިދީއްގެ މަޢުލޫމާތު ޑީ.ޕީ.އާރ.އެސް ގެ ރިކޯޑުތަކުން ފެންނަންނެތް ހިނދު، މި 5 ޤައިދީންގެ ރިކޯޑުތަކުގެ ބަދަލުގައި ލިޔެފައިވަނީ ސ.ގަމު ވަގުތީ ޖަލުގައި މިވަގުތު ބަންދުކުރެވިފައިވާ 5 ޤައިދީއްގެ މަޢުލޫމާތެވެ.

މިކަން މިހެން އޮތުމަކީ މިނިވަންކަން ގެއްލޭގޮތަށް ބަންދުކުރެވިފައިވާ މީހުން ޤާނޫނު ކުރިމަތިލާއިރު ހަމަހަމަކަން ލިބުމުގެ ޙައްޤާއި، ފޯނު ކުރުމުގެ ޙައްޤުފަދަ އެތަކެއް ޙައްޤުތަކެއް ގެއްލޭ، މިނިވަންކަމުގެ އަސްލު އޮޅި، އިންސާނީ ކަރާމާތް ގެއްލޭ، އަދި ޖަލުން ޤައިދީން ފިލުމާއި، ފިލުމުގެ ފުރުސަތު ތަނަވަސްވެ މިފަދަ ނުރައްކާ އެތައް ކަމަކަށް މަގުފަހިވެގެން ހިނގައިދާނެ ކަންތައްތަކެއްކަން މިކޮމިޝަނުން ފާހަގަ ކުރަމެވެ.

ވީމާ މިކޮމިޝަނުގެ ހުށަހެޅުމަކީ: ޖަލުގެ އެންމެހާ ކަންތައްތައް ބެލުމުގެ ޒިންމާ އުފުލަންޖެހޭ ފަރާތަކީ ޑީ.ޕީ.އާރ.އެސް ކަމަށް ވާތީއާއި، ޖަލުގެ ކަންތައްތައް އިސްލާހުކުރުން ނުވަތަ އިސްލާހުކުރުމަށް ޑިޕާޓްމަންޓްގެ ކަންތައްތައް ބެލެހެއްޓުން ބަހާލެވިފައިވާ ޑީ.ޕީ.އާރ.އެސް ގެ ހަރުދަނާކުރުމުގެ ވަކިން ކަމަށް މިކޮމިޝަނުން ޤަބޫލުކުރަމެވެ، ޑީ.ޕީ.އާރ.އެސް ގެ ބެލުމުގެ ދަށުން ހުރިހާ ޖަލުތަކުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ އެންމެހާ ޤައިދީންގެ ޤާނޫނީ މަޢުލޫމާތު ތަރުތީބުކޮށް އަބަދުވެސް އަޕްޑޭޓްކޮށް ބެލެހެއްޓުމާއި، ޖަލުތަކުގައި މިހާރު ޤައިދީންނަށް އެކަށީގެންވާ މަޢުލޫމާތު ރަނގަޅަށް ތަރުތީބުކޮށް އެކުލަވާލުމާއި، ޖަލުތަކުގައި ތިބި ޤައިދީންނަށް އެކަށީގެންވާ މިނިވަންކަމާއި ފުރުސަތު، ޑީ.ޕީ.އާރ.އެސް ގެ ހިންގުން މިހާރަށްވުރެ ހަރުދަނާކުރުމެވެ.

6. ޞިއްޙީ ޚިދުމަތާއި ބޭސް

6.1 ސ.ގަމު ވަގުތީ ޖަލުން ޑިޕާޓްމަންޓުން ދުވަހު މިޖަލު ބެލެހެއްޓުމުގެ މަސައްކަތް ކުރަމުންދާ އެމް.އެން.ޑީ.އެފްގެ ޑޮކްޓަރުންނާއި އަދި އޮފީސްގެ ޞިއްޙީ ޚިދުމަތާ ގުޅޭ މަސައްކަތްތެރިންނާ މިކޮމިޝަނުން ފާހަގަކުރެވުނު ގޮތުގައި، މިޖަލުގައި ޤައިދީންނަށް ފޯރުކޮށްދެވެނީ ހަމައެކަނި އިމަރޖެންސީގެ "ފަސްޓް އެއިޑް" ކަމަށް މިކޮމިޝަނަށް ވަނީ މަޢުލޫމާތު ލިބިފައެވެ. އެއްވެސް ޤައިދީއަކަށް ޞިއްޙީ ޚިދުމަތުގެ ފުރިހަމަކޮށް އަސާސީ ބަލަހައްޓާ ހިންގައިދެވޭނެ ކަމުގެ ތަޖުރިބާ މިކޮމިޝަނުން ވަނީ ފާހަގަކޮށްފައެވެ. މިޖަލުގައި ޞިއްޙީ ޚިދުމަތް ދިނުމަށް ޑޮކްޓަރަކު ނޫޅުއްވާތީއާއި، އަދި ޤައިދީންނަށް ބޭނުންވާ ބޭސް ފިހާރައެއް ނެތުމުން ޞިއްޙީ ޚިދުމަތް ދިނުމަށް ހުރި ދަތިތަކާއި، ޤައިދީންނަށް ހަމަހަމަކަމާއެކު ޚިދުމަތް ލިބުމަށްޓަކައި ހަރުދަނާކޮށްފައިވާ އެމް.އެން.ޑީ.އެފްގެ ޑޮކްޓަރުން މިކޮމިޝަނަށް ދީފައެވެ.

ވީމާ މިކޮމިޝަނުގެ ހުށަހެޅުމަކީ: ޖަލު ޤަވާއިދުގެ (1.1 ޞިއްޙީ ޚިދުމަތާއި ބޭސް ޤަވާއިދު) މިބައިގެ 2 ވަނަ މާއްދާގެ 2 ގައިވާ ގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެންމެހާ ޖަލުތަކުގައި ބެލެހެއްޓޭ އޮތް ޞިއްޙީ ޚިދުމަތް ޗެކްއަޕްކުރުން އެންމެ ރަނގަޅު ސަރވިސްއިން ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާތީ މިކަމާއި ފަރާތާއި ސަރވިސްތަކުން މިޖަލުގެ އެންމެހާ ކަންތައް ބެލެހެއްޓުން ޑީ.ޕީ.އާރ.އެސް އަށް ވިޔަސް އަވަސް ފުރުޞަތެއްގައި ހަމަޖައްސައިދިނުން.

07- ނިންމުން

ސ.ގަމު ވަގުތީ ޖަލަށް މިކުރި ޒިޔާރަތުގައި މިކޮމިޝަނުން ބެލުމަށްފަހު ފާހަގަކޮށްފައިވާ މައްސަލަތަކަކީ، ތަނަށް ޒިޔާރަތްކުރި ތާރީޚްގައި މިކޮމިޝަނަށް ފެނުނު އަދި ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ކަންތައްތަކެވެ. މިކަންތައްތަކުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ރިޕޯޓްގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ހުށަހެޅުންތަކަކީ، ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުން ރަނގަޅުކުރަންޖެހޭކަމަށް މިކޮމިޝަނުން ފެންނަ ކަންތައްތަކެވެ.

މިޒިޔާރަތުގައި ސ.ގަމު ވަގުތީ ޖަލު ބަލަހައްޓަމުން ގެންދާ އެމް.އެން.ޑީ.އެފް ގެ އޮފިސަރުންނާއި އެހެން މުވައްޒަފުންނާއި ބަންދުގައި ތިބިމީހުންގެ ފަރާތުން މިކޮމިޝަނަށް ލިބުނު އެއްބާރުލުން ފާހަގަކޮށް ހުރިހާ ފަރާތްތަކަށް ޝުކުރުދަންނަވަމެވެ.

18 މުޙައްރަމް 1431

----

04 ޖަނުއަރީ 2010